

Spis rzeczy

Przedmowa	5
Polska w geografii kulturowej średniowiecznej Europy (Bronisław Geremek)	8
1. Słowiańska kontynuacja	8
2. W kręgu kultury łacińskiej	11
3. Migracje i kontakty kulturowe	16
4. Pod znakiem synkretyzmu	25
Część pierwsza: KULTURA BYTOWA	
Troska o pożywienie (Stanisław Trawkowski)	29
1. Znaczenie pożywienia	29
2. Zdobywanie żywności	33
3. Przyrządzanie pożywienia	45
4. Sposób jedzenia	56
Ubiór i pielęgnacja ciała (Stanisław Trawkowski)	59
1. Funkcje odzieży i stroju	59
2. Higiena osobista	61
3. Elementy przyodziewku	67
4. Tkaniny	75
5. Ozdoby stroju	86
6. Skóry i futra	89
7. Zróżnicowanie ubioru	91
Życie osiadłe (Stanisław Trawkowski)	96
1. Budownictwo	96
2. Dom mieszkalny	100
3. Dwór i zagroda	105
4. Osiedla	108
5. Komunikacja i transport	112
Społeczne gwarancje bytu (Tadeusz Lalik)	117
A. Więzy krwi i sąsiedztwa	117
1. Rozwój więzi społecznych	117
2. Model rodziny	118
3. Małżeństwo	120
4. Gospodarka rodzinna	123

Spis rzeczy

5. Ród	124
B. Sąsiedztwo—społeczność lokalna	125
1. Pojęcie i formy więzi sąsiedzkiej	125
2. Opole	126
3. Osada	128
4. Rozrost związków sąsiedzkich	129
5. Ewolucja związków sąsiedzkich	131
6. Opole-osada a wieś	134
7. Funkcje związków sąsiedzkich	135
8. Nowe formy związków sąsiedzkich: parafia i gmina	136
9. Trwałość i waga więzi sąsiedzkich	138
C. Państwo i Kościół	139
1. Władza książęca	139
2. Elita władzy	145
3. Ciężary państwowe	149
4. Integrycyjna funkcja państwa i Kościoła	155

Część druga: KULTURA PSYCHICZNA

Pogląd na świat (Jerzy Dowiat)	169
1. Podstawy rozumienia świata	169
2. Model świata.	170
3. Synkretyzm	173
4. Magia w produkcji	175
5. Magia miłosna i małżeńska.	178
6. Zabiegi o szczęśliwy los	179
7. Czary	184
8. Wróżby	185
9. Ewolucja magii	187
Środki przekazywania myśli (Jerzy Dowiat)	193
A. Język	193
1. Od języka słowiańskiego do języka polskiego	193
2. Zróżnicowanie dialektalne polszczyzny	196
3. Funkcje języka rodzimego	198
4. Sprawność posługiwania się językiem	201
5. Twórcze władanie słowem. Onomastyka	202
6. Kontakty z obcymi językami	205
7. Język kulturalny	206
8. Wpływy obce na rozwój języka polskiego	209
B. Pozajęzykowe środki porozumiewania	213
1. Gest i symbol	213
2. Porozumiewanie się na odległość.	221
3. Namiastki pisma służące utrwaleniu informacji	225
C. Recepcja pisma	232
1. Alfabet i języki	232
2. Technika pisma	236
3. Kształty pisma	242
4. Funkcje pisma	248
Krąg uczony i jego instytucje (Jerzy Dowiat)	252
1. <i>Litterati i idiotae</i>	252

Spis rzeczy

2. Capella i scriptorium książęce	254
3. Skryptoria kościelne	256
4. Książka	260
5. Biblioteki	271
6. Dokument i kancelaria	278
7. Czytelnictwo	289
8. Szkoła dworska	291
9. Szkoły kościelne	294
 Normy postępowania i wzory osobowe (Jerzy Dowiat)	301
A. Motywacje postaw etycznych	301
B. Obowiązki względem ludzi	303
1. «Swoi» i «obcy»	303
2. Wśród swoich	305
3. Troska o zmarłych	308
4. Wobec obcych: gościnność i wróżda	319
5. Etyka seksualna	321
6. Etykieta	323
C. Obowiązki względem Boga	328
1. Kult Boga u pogan i chrześcijan	328
2. Kościół – dom Boży	331
3. Kapłani i mnisi	356
4. Obowiązkowe praktyki religijne	368
 Poczucie piękna (Tadeusz Lalik)	375
1. Pojęcie i kryteria piękna	375
2. Wzorce urody	376
3. Ozdoby i motywy zdobnicze	380
4. Funkcje światła i barw	393
5. Drogi rozwoju budownictwa monumentalnego	396
6. Estetyka obrzędów	406
7. Muzyka kościelna i rodzima	411
8. Instrumenty muzyczne	413
9. Dzwony	415
10. Pieśń	420
11. Artyści i mecenas	423
 Człowiek i czas: jedność kultury średniowiecznej (Bronisław Geremek)	432
1. Uwagi wstępne	432
2. Nomenklatura miesięcy i rachuba czasu	434
3. Kalendarz i obserwacja przyrody	437
4. Kalendarz i rytm pracy	439
5. Nazewnictwo i <i>sacrum</i>	441
6. Mierzenie czasu	442
7. Konwencjonalizacja podziałów czasowych	443
8. Tydzień i dzień	444
9. Podział doby	446
10. Instrumenty mierzenia czasu	448
11. Rytm i społeczne użytkowanie czasu	450
12. Czas wolny	457
13. Święta i obrzędy doroczne	459
14. Poczucie czasu i stosunek do czasu	464

Spis rzeczy

15. Pamięć o przeszłości	470
16. Jakość czasu	479
Zakończenie – Linie rozwojowe kultury w Polsce wcześniejszego średniowiecza (Jerzy Dąbrowski)	483
Przypisy	491
Indeks osób	521
Indeks nazw geograficznych	530
Spis ilustracji	536